

Rolnummer 4471
Arrest nr. 46/2009 van 11 maart 2009

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 1022, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, zoals vervangen bij artikel 7 van de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat, gesteld door de Rechtbank van Koophandel te Veurne.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters M. Bossuyt en M. Melchior, en de rechters P. Martens, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman en E. Derycke, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Bossuyt,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

*   *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij vonnis van 28 mei 2008 in zake An-France Blondeel tegen Els Leenknecht, handelend in haar hoedanigheid van curator van het faillissement van de bvba « Cougar Jewels Manufacturing », waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 30 mei 2008, heeft de Rechtbank van Koophandel te Veurne de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek het gelijkheidsbeginsel vervat in artikel 10 en artikel 11 van de Grondwet wanneer het een rechtsplegingsvergoeding toekent als forfaitaire tegemoetkoming voor de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij, terwijl het deze rechtsplegingsvergoeding niet toekent aan de curator/advocaat van de in het gelijk gestelde gefailleerde boedel naar aanleiding van een betwisting van een ingediende schuldvordering ? ».

Memories zijn ingediend door :

- Els Leenknecht, handelend in haar hoedanigheid van curator van het faillissement van de bvba « Cougar Jewels Manufacturing »;
- de Ministerraad.

Els Leenknecht heeft ook een memorie van antwoord ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 14 januari 2009 :

- is verschenen : Mr. P. Peeters, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers E. Derycke en J.-P. Snappe verslag uitgebracht;
- is de voornoemde advocaat gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil*

Zowel de eisende als de verwerende partij vorderen in het geschil voor de verwijzende rechter de betaling van een rechtsplegingsvergoeding.

De verwerende partij treedt op in haar hoedanigheid van curator in een faillissement. Zij betwist een ingediende schuldvordering. Zij is van oordeel dat zij recht heeft op een basisrechtsplegingsvergoeding, aangezien zij als advocaat de taak van het procederen op zich neemt, wanneer zij in haar hoedanigheid van curator een schuldvordering betwist.

De verwijzende rechter verwijst naar artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, naar artikel 27 van de faillissementswet van 8 augustus 1997 en naar het arrest van het Hof van Cassatie van 6 mei 1983. In dat arrest oordeelde het Hof van Cassatie dat wanneer een advocaat uitsluitend als curator is opgetreden - dit is als

gerechtelijk mandataris die de rechten van het geheel van de schuldeisers uitoefent - hij niet optreedt als advocaat die een partij bijstaat in de zin van artikel 1 van het toenmalige koninklijk besluit, genomen ter uitvoering van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek.

De verwijzende rechter stelt vast dat bijgevolg in beginsel aan de curator geen rechtsplegingsvergoeding kan worden toegekend. Hij merkt daarbij evenwel op dat voor het uitoefenen van het gerechtelijk mandaat van curator de hoedanigheid van advocaat is vereist. Dat mandaat is bijgevolg op de beroepscategorie van de advocaten geënt. Curatoren zijn geen afzonderlijke beroepscategorie (arrest nr. 43/2004). Bovendien verricht de curator, wanneer hij een ingediende schuldvordering betwist, dezelfde werkzaamheden als een advocaat, met dien verstande dat de curator optreedt voor een failliete boedel.

Bijgevolg kan een onverantwoord verschil in behandeling van leden van dezelfde beroepscategorie ontstaan en stelt de verwijzende rechter, alvorens uitspraak te doen over het al dan niet toekennen van een rechtsplegingsvergoeding aan de verwerende partij, de voormelde prejudiciële vraag.

III. *In rechte*

- A -

A.1. De verwerende partij in het bodemgeschil, optredend in haar hoedanigheid van curator, die in het kader van een faillissement een ingediende schuldvordering betwist, verwijst naar artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek, naar artikel 27 van de faillissementswet en naar het arrest van het Hof van Cassatie van 6 mei 1983. Volgens dat arrest kan aan de curator in beginsel geen rechtsplegingsvergoeding worden toegekend, wanneer hij als gerechtelijk mandataris optreedt.

Die partij merkt op dat als basisvoorwaarde voor het uitoefenen van dat gerechtelijk mandaat de hoedanigheid van advocaat is vereist (artikel 27 van de faillissementswet). Dat mandaat als curator is bijgevolg op de beroepscategorie van de advocaten geënt. Curatoren vormen geen afzonderlijke beroepscategorie (arrest nr. 43/2004).

Vóór de wijziging van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek bij de wet van 21 april 2007, werd die bepaling aldus geïnterpreteerd dat zij de materiële daden beoogt die door advocaten in de loop van de rechtspleging worden gesteld. Dat brengt met zich mee dat de rechtsplegingsvergoeding niet wordt toegekend aan de partij die in eigen persoon verschijnt, noch aan die welke door een vakbondsafgevaardigde wordt verdedigd (arrest nr. 113/99).

Met de wijziging van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek beoogt de wetgever bepaalde kosten ten laste van de verliezende partij te leggen, waaronder een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij.

Het uitoefenen van een gerechtelijk mandaat kan door die wetswijziging niet langer als een objectief en redelijk verantwoord criterium van onderscheid gelden. Het kan immers niet de bedoeling zijn dat, wanneer een curator een procedure in het kader van een faillissement voert, en als partij in het gelijk wordt gesteld, hij niet zou worden vergoed door de tegenpartij voor de kosten van het verrichten van materiële akten, maar wel middels een vergoeding uit het actief van het faillissement. Er kan niet worden aanvaard dat een in het ongelijk gestelde partij geen rechtsplegingsvergoeding zou dienen te betalen om de enkele reden dat de tegenpartij curator is. Het kan niet de bedoeling van de wetgever zijn geweest dat de boedel van het faillissement - in plaats van de in het ongelijk gestelde partij - de curator voor de geleverde prestaties zou dienen te betalen.

De verwerende partij in het bodemgeschil is dan ook van oordeel dat artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie schendt, in zoverre die bepaling een rechtsplegingsvergoeding toekent als forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij, terwijl het die rechtsplegingsvergoeding niet toekent aan de curator/advocaat van de in het gelijk gestelde gefailleerde boedel naar aanleiding van een betwisting van een ingediende schuldvordering.

A.2. De Ministerraad is van oordeel dat de prejudiciële vraag ontkennend dient te worden beantwoord, nu het verschil in behandeling tussen een advocaat en een curator objectief kan worden verantwoord.

In tegenstelling tot een advocaat is een curator een gerechtelijk mandataris die zich beperkt tot de uitvoering van de hem door de faillissementswet toegekende bevoegdheden. De hoofdopdracht van de curator bestaat erin om als onpartijdige, door de rechtbank aangestelde mandataris, het actief van het faillissement te realiseren en dat onder toezicht van de rechter-commissaris onder de schuldeisers te verdelen. De curator dient dan ook te worden beschouwd als een (vereffenings)bewindvoerder die aan het hoofd van de failliete boedel staat.

In de hoedanigheid van bewindvoerder vermag de curator in rechte op te treden. In tegenstelling tot de advocaat kan de curator in dat geval geenszins als een vertegenwoordiger van een procespartij worden beschouwd, maar oefent hij daarentegen zijn taak uit in het belang van zowel de gezamenlijke schuldeisers als van de gefailleerde.

Met het Hof van Cassatie dient dan ook te worden vastgesteld dat een curator geen aanspraak kan maken op een rechtsplegingsvergoeding, nu een curator een procespartij niet bijstaat, zoals een advocaat, in de zin van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek.

Het gegeven dat een curator sedert de invoering van de faillissementswet van 8 augustus 1997 verplicht behoort tot de beroepscategorie van de advocaten, doet hieraan geen afbreuk. Integendeel, in de parlementaire voorbereiding van artikel 27 van die wet wordt uitdrukkelijk de rol van de curator als beheerder van de failliete boedel benadrukt. De optie van de wetgever om uitsluitend advocaten de taak van curator toe te bedelen, is uitsluitend ingegeven door de bijzondere waarborgen die de deontologie van de advocaat biedt en niet, zoals de verwijzende rechter ten onrechte beweert, om de juridische positie van de curator gelijk te stellen met die van de advocaat in de zin van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek.

De Ministerraad besluit dat het verschil in behandeling van, enerzijds, een advocaat die een procespartij in rechte bijstaat en vertegenwoordigt en, anderzijds, een curator die in de hoedanigheid van bewindvoerder de failliete boedel beheert, objectief is verantwoord. De wetgever vermocht dan ook te oordelen dat geen rechtsplegingsvergoeding aan de failliete boedel is verschuldigd in het geval dat een curator met succes een schuldvordering betwist. Er anders over oordelen zou bovendien een discriminatie in het leven roepen ten opzichte van andere categorieën van bewindvoerders, waarvan de taken eveneens door advocaten (kunnen) worden uitgeoefend, zoals de vereffenaar of de voorlopig bewindvoerder, die evenmin recht hebben op een rechtsplegingsvergoeding, vermits zij, zoals de curator, geen bijstand verlenen als advocaat in de zin van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek.

Ten slotte merkt de Ministerraad op dat niets een curator belet om zich in rechte door een advocaat te laten bijstaan. In dat geval heeft de failliete boedel, bij proceswinst, recht op een rechtsplegingsvergoeding.

A.3. De verwerende partij voor de verwijzende rechter repliceert dat de zienswijze van de Ministerraad volgens welke niets een curator belet om zich door een advocaat te laten bijstaan, geen rekening houdt met de lasten die hiermee voor de boedel gepaard gaan. De boedel zal, zowel bij winst als bij verlies, de kosten van de raadsman dienen te betalen en zulks terwijl de curator zelf in rechte kan optreden en de boedel, bij proceswinst, de prestaties van de curator kan betalen met de rechtsplegingsvergoeding.

Die partij verwerpt eveneens het standpunt van de Ministerraad volgens hetwelk het toekennen van een rechtsplegingsvergoeding aan een curator tot een discriminatie van andere categorieën van bewindvoerders zou leiden. Die zienswijze omtrent de niet-toekenning van een rechtsplegingsvergoeding aan die andere categorieën dateert van vóór de wijziging van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek. Wanneer het Hof te dezen zou oordelen dat aan de curator een rechtsplegingsvergoeding kan worden toegekend, zullen de andere categorieën van bewindvoerders bij het Hof een discriminatie kunnen aanvoeren, wat hen betreft.

- B -

B.1. De prejudiciële vraag betreft artikel 1022, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, zoals vervangen bij artikel 7 van de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat, dat bepaalt :

« De rechtsplegingsvergoeding is een forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij ».

B.2. De verwijzende rechter vraagt of die bepaling het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie schendt in zoverre zij een rechtsplegingsvergoeding toekent als forfaitaire tegemoetkoming in de kosten en erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij, terwijl zij die rechtsplegingsvergoeding niet toekent aan de curator/advocaat van de in het gelijk gestelde gefailleerde boedel naar aanleiding van een betwisting van een ingediende schuldvordering.

B.3. Bij zijn arrest nr. 182/2008 van 18 december 2008 heeft het Hof de beroepen tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van de voormelde wet van 21 april 2007 verworpen, onder voorbehoud van de in B.7.6.6 van dat arrest geformuleerde interpretatie.

In dat arrest heeft het Hof over het thans voorgelegde vraagstuk geen uitspraak gedaan.

B.4. De verwijzende rechter en de partijen voor het Hof verwijzen naar het arrest van het Hof van Cassatie van 6 mei 1983.

In dat arrest overwoog het Hof van Cassatie « dat eiser [...] uitsluitend is opgetreden als curator, gerechtelijk mandataris die de hem bij de wet toevertrouwde gemeenschappelijke rechten van het geheel van de schuldeisers uitoefent, en niet als advocaat die een partij bijstaat in de zin van artikel 1 van het ter uitvoering van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek genomen koninklijk besluit van 30 november 1970 » (Cass., 6 mei 1983, *Arr. Cass.*, 1982-1983, p. 1108).

Het Hof van Cassatie besloot dat het middel afgeleid uit de schending van artikel 1, tweede lid, van het voormelde koninklijk besluit van 30 november 1970, doordat het

bestreden arrest oordeelt dat « de rechtsplegingsvergoeding [...] niet kan toegekend worden aan de curator als dusdanig, daar deze vergoeding bestemd is voor elke partij die door een advocaat wordt bijgestaan en een eigen belang heeft en de curator niet aan deze voorwaarden voldoet » en eiser derhalve het recht op een rechtsplegingsvergoeding voor de onderscheiden schuldeisers ontzegt, naar recht faalt (*ibid.*).

B.5.1. Het Hof dient te onderzoeken of het verschil in behandeling, wat de tegemoetkoming in de kosten en de erelonen van de advocaat van de in het gelijk gestelde partij betreft, tussen, enerzijds, de advocaat en, anderzijds, de curator objectief en redelijk kan worden verantwoord.

B.5.2. In tegenstelling tot een advocaat die in zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger van een procespartij bijstand aan die partij verleent, is de curator een gerechtelijk mandataris die de boedel vertegenwoordigt en het faillissement van een handelaar (natuurlijke of rechtspersoon) in het belang van zowel alle schuldeisers als de gefailleerde beheert.

B.5.3. De curatoren worden gekozen uit de personen ingeschreven op een lijst opgesteld door de algemene vergadering van de rechtbank van koophandel. De vermelding op die lijst is voorbehouden aan advocaten ingeschreven op het tableau van de orde van een Belgische balie (artikel 27 van de faillissementswet van 8 augustus 1997). Voor elk faillissement worden een of meer curatoren aangesteld. Aan hun opdracht komt een einde met de vereffening van het faillissement.

In de parlementaire voorbereiding wordt de verplichte keuze van een advocaat als curator als volgt toegelicht :

« Het is de curator die het dagelijkse beheer van de failliete boedel zal moeten voeren. De juridische positie van de curator in het faillissement is vrij sterk en zijn handelings- en beslissingsvrijheid aanzienlijk.

Gezien de centrale positie van de curator past het in de eerste plaats aandacht te besteden aan diens benoemingswijze. De rechtbanken van koophandel hebben voor de aanstelling van curators sedert lang, en terecht, vertrouwen gesteld in de balie. Dit vertrouwen is in het bijzonder gestoeld op de waarborgen die de plichtenleer eigen aan de balie biedt » (*Parl. St., Kamer, 1991-1992, nr. 631/13, pp. 50-51*).

B.5.4. Uit de totstandkoming van de faillissementswet van 8 augustus 1997 blijkt bovendien dat de wetgever niet heeft gewild dat de curatoren een georganiseerde beroepsgroep zouden worden met een eigen beroepsinstituut en deontologie (*Parl. St.*, Senaat, 1996-1997, nr. 1-498/11, pp. 107 en 108).

B.5.5. De keuze van de wetgever om uitsluitend aan advocaten de taak van curator op te dragen is, zoals uit de voormelde parlementaire voorbereiding blijkt, ingegeven door de bijzondere waarborgen die de deontologie van de advocaat biedt en niet om de juridische positie van een curator gelijk te stellen met die van een advocaat, in de zin van artikel 1022 van het Gerechtelijk Wetboek.

Het verschil in behandeling tussen, enerzijds, een advocaat die een procespartij in rechte bijstaat en vertegenwoordigt en, anderzijds, een curator die als gerechtelijk mandataris de failliete boedel vertegenwoordigt en opkomt voor de belangen van zowel alle schuldeisers als de gefailleerde, is objectief en redelijk verantwoord.

Bijgevolg vermocht de wetgever te oordelen dat geen rechtsplegingsvergoeding aan de failliete boedel verschuldigd is, in het geval dat een curator in het gelijk wordt gesteld wanneer hij een ingediende schuldvordering betwist.

B.6. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 1022, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, zoals vervangen bij artikel 7 van de wet van 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid van de erelonen en de kosten verbonden aan de bijstand van een advocaat, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet, in zoverre het niet voorziet in de toekenning van een rechtsplegingsvergoeding aan de curator die in het gelijk wordt gesteld naar aanleiding van een betwisting van een ingediende schuldvordering.

Aldus uitgesproken in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989, op de openbare terechtzitting van 11 maart 2009.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Bossuyt